

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 251/2011-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. JUDr. V. K., B., JUDr. J. K., B., Ing. V. K., B., Ing. B. K., B., Ing. J. K., B., a Ing. M. K., B., zastúpených advokátom Mgr. M. R., B., vo veci namietaného porušenia základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 329/2009 a jeho rozsudkom z 25. januára 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. JUDr. V. K., JUDr. J. K., Ing. V. K., Ing. B. K., Ing. J. K. a Ing. M. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. apríla 2011 doručená sťažnosť Ing. JUDr. V. K., JUDr. J. K., Ing. V. K., Ing. B. K., Ing. J. K. a Ing. M. K. (ďalej len „sťažovatelia“, v citáciách aj „sťažovateľ“), ktorou namietali

porušenie základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 329/2009 a jeho rozsudkom z 25. januára 2011.

2. Zo sťažnosti a z k nej pripojených písomností vyplýva, že sťažovatelia boli žalobcami v konaní o určenie neplatnosti kúpnych zmlúv o nahradenie prejavu vôle a o určenie neplatnosti odstúpenia od kúpnych zmlúv vedenom na Okresnom súde Veľký Krtíš (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 2 C 135/2007. Predmetom sporu je *„porušenie predkupného práva“* sťažovateľov k v zmluvách špecifikovaným pozemkovým nehnuteľnostiam žalovanými v 1. a 2. rade, spoluvlastníkmi predmetných pozemkov J. L., Česká republika, a E. P., S., ktorí tieto nehnuteľnosti (ktorých spoluvlastníkmi sú aj sťažovatelia, pozn.) predali žalovanému v 3. rade PhDr. Ing. G. B., B. Okresný súd rozsudkom z 18. decembra 2008 *„z časti vyhovel návrhu... keď určil neplatnosť kúpnych zmlúv... a tiež určil neplatnosť odstúpenia od zmlúv (žalovaným v 3. rade, pozn.). Vo zvyšku návrh... zamietol a žiadnemu účastníkovi nepriznal právo na náhradu trov konania.“* Proti prvostupňovému rozsudku podali sťažovatelia (tiež aj žalovaní v 1. a 3. rade) odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 17 Co 76/2009 z 20. mája 2009 tak, že zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výrokoch o určenie neplatnosti odstúpení od zmlúv tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Vo výroku, ktorým bol návrh sťažovateľa vo zvyšku zamietnutý, odvolací súd rozsudok potvrdil a zaviazal ho zaplatiť odporcom 1 a 3 trovy konania. Proti rozsudku krajského súdu z 20. mája 2009 podali sťažovatelia dovolanie *„a to aj vo výrokoch, kde odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa. V podanom dovolaní formuloval Sťažovateľ svoj právny názor na dovolanie sa relatívnej neplatnosti predmetných kúpnych zmlúv a jeho účinky a v spojitosti s tým posúdenie právnej relevancie odstúpenia od zmlúv odporcom 3/. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom zo dňa 25. 01. 2011 sp. zn. 5 Cdo 329/2009 (Namietaný rozsudok) o tejto časti dovolania rozhodol tak, že dovolanie zamietol.“*

3. Sťažovatelia v podstatnom namietali:

„(i) odlišnosť právnych názorov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v Namietanom rozsudku na otázku naliehavého právneho záujmu Sťažovateľa na požadovanom určení neplatnosti kúpnych zmlúv a odstúpení od zmlúv a tiež otázku účinkov dovolania sa relatívnej neplatnosti, a to v porovnaní s právnymi názormi vyjadrenými v iných rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozsudok 4 Cdo 334/2009 zo dňa 30. 11. 2010, uznesenie 4 Cdo 136/2009 zo dňa 20. 10. 2010, rozsudok 5 Cdo 211/2009 zo dňa 31. 08. 2010), v ktorých konaniach/veciach bola prejednaná/rozhodnutá totožná problematika,

(ii) nesprávnosť (ústavná neudržateľnosť) právnych názorov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadrených v Namietanom rozsudku.“

V rámci odôvodňovania týchto námietok sťažovateľa v zásade reprodukovali časť argumentácie (tiež právnych záverov) prvostupňového súdu a odvolacieho súdu vyplývajúcu z odôvodnení ich rozhodnutí a k namietanému rozsudku najvyššieho v podstatnom uviedli:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky s poukazom na neexistenciu naliehavého právneho záujmu nepovažoval za potrebné formulovať/vyjadriť právny názor na otázku dovolania sa relatívnej neplatnosti kúpnych zmlúv zo strany Sťažovateľa a účinky či následky tohto dovolania sa relatívnej neplatnosti (hmotnoprávneho úkonu). A to aj napriek tomu, že v Namietanom rozsudku sám poukazuje na základné právo na spravodlivý proces, obsahom ktorého je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Najvyšší súd Slovenskej republiky v Namietanom rozsudku ďalej uvádza, že k obnoveniu právneho stavu pred porušením predkupného práva Sťažovateľa uvedenými kúpными zmluvami došlo na základe odstúpenia odporcu 3/ z 18. 12. 2007, ktorým odstúpením odporca 3/ reagoval na doručené žaloby.

Odišne od právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v Namietanom rozsudku (ohľadom naliehavého právneho záujmu - § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku a účinkov dovolania sa relatívnej neplatnosti - § 140 Občianskeho zákonníka, § 40a Občianskeho zákonníka), vyjadril Najvyšší súd Slovenskej republiky svoj právny názor v iných svojich rozhodnutiach:... Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

4 Cdo 334/2009 zo dňa 30. 11. 2010... rozsudok najvyššieho súdu 5 Cdo 211/2009 zo dňa 31. 8. 2010...

Najvyšší súd založil namietaný rozsudok na odlišných právnych názoroch, než na akých sú založené jeho rozhodnutia...“ (už citované, pozn.).

4. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„(i) základné právo Sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 329/2009 z 25. januára 2011 porušené bolo;

(ii) rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 329/2009 z 25. januára 2011 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie;

(iii) Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť Sťažovateľovi trovy konania v sume 314,18 € na účet jeho právneho zástupcu...“

5. Ako dôkazný materiál sťažovatelia k ústavnej sťažnosti pripojili rozsudok okresného súdu č. k. 2 C 135/2007-255 z 18. decembra 2008, rozsudok krajského súdu sp. zn. 17 Co 76/2009 z 20. mája 2009, dovolanie sťažovateľov z 15. septembra 2009 a rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 329/2009 z 25. januára 2011. K sťažnosti pripojili tiež rozhodnutia najvyššieho súdu už uvedené v bode 3.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak

porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Predmetom sťažnosti sťažovateľov je namiatané porušenie základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 329/2009 z 25. januára 2011. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

10. Vo vzťahu k sťažnosťou napadnutému postupu a rozhodnutiu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 329/2009 možno zo sťažnosti vyvodiť, že sťažovatelia vidia porušenie svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny v *„odlišnosti právnych názorov najvyššieho súdu... v namiatanom rozsudku... v porovnaní s právnymi názormi vyjadrenými v iných rozhodnutiach najvyššieho súdu...“* a tiež v neoprávnenosti *„(ústavná neudržateľnosť) právnych názorov Najvyššieho súdu... vyjadrených v namiatanom rozsudku“* najmä k interpretácii a aplikácii ustanovení „§ 80

písm. c) občianskeho súdneho poriadku... ohľadom naliehavého právneho záujmu... a účinkov dovolania sa relatívnej neplatnosti - § 140... § 40a občianskeho zákonníka...“ (pozri tiež bod 3).

11. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy (tiež čl. 36 ods. 1 listiny) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03).

13. Pokiaľ ide o sťažovateľmi namietané porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny označeným rozsudkom najvyššieho súdu, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecných súdov. V právomoci ústavného súdu zostalo následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci

najvyššieho súdu v súvislosti s jeho rozhodnutím o dovolaní sťažovateľov sp. zn. 5 Cdo 329/2009 z 25. januára 2011 sú zlučiteľné s označeným článkom ústavy (listiny).

14. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom namietaného rozsudku najvyššieho súdu (ako aj s dôkazným materiálom uvedeným v bodoch 3 a 5) dospel k záveru, že najvyšší súd sťažnosťou napadnuté rozhodnutie náležite odôvodnil, čo vyplýva z relevantných (v rozsahu podanej sťažnosti, pozn.) častí odôvodnenia tohto rozsudku. Úvodom odôvodnenia svojho rozhodnutia najvyšší súd podrobne oboznámil relevantné vecné zistenia a právne názory vo veci konajúceho prvostupňového a odvolacieho súdu a z nich vyplývajúce právne závery týchto všeobecných súdov. Následne podrobne oboznámil odôvodnenia sťažovateľmi podaného dovolania, ktorého „*pripustnosť odôvodnili ustanovením § 238 ods. 1 O. s. p. a § 237 písm. f) O. s. p. Namietali, že postupom odvolacieho súdu im bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f) O. s. p.), že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b) O. s. p) a že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.). K procesnej vade podľa § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p. došlo tým, že odvolací súd nerozhodol o ich návrhu na pripustenie dovolania voči potvrdzujúcemu výroku rozsudku, hoci podľa ich názoru ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. K odňatiu možnosti žalobcov konať pred súdom malo dôjsť podľa žalobcov aj tým, že odvolací súd aplikoval na časť návrhu spočívajúcu v návrhu na nahradenie vôle žalovaného 1/, resp. žalovaného 21 právne predpisy, o možnosti použitia ktorých mal nepochybne (keďže rozhodol o odvolaní bez vytýčenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p.), informovať žalobcov a vyzvať ich, aby sa k použitiu daných ustanovení vyjadrili (§ 213 ods. 2 O. s. p.), čo však nevykonali. Za inú vadu konania považovali žalobcovia skutočnosť, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné z dôvodu, že sa v ňom odvolací súd nevysporiadal s otázkou dovolania sa relatívnej neplatnosti, a to najmä pokiaľ ide o riešenie otázky účinkov dovolania sa relatívnej neplatnosti. Nesprávne právne posúdenie otázky dovolania sa relatívnej neplatnosti (resp. nezaujatia stanoviska k tejto otázke) odvolacím súdom malo za následok nesprávne posúdenie platnosti odstúpenia od zmlúv, keďže odvolací súd pri svojom rozhodovaní vychádzal zo skutočnosti, že došlo k odstúpeniu od zmluvy zo strany*

žalovaného 3/, teda k ďalšej vlastníckej zmene, a preto nie je daný naliehavý právny záujem na určení neplatnosti kúpnej zmluvy. Podľa ich názoru všetky právne úkony žalovaných, ktoré nastali po okamihu účinného sa dovolania relatívnej neplatnosti, sú právne irelevantné a nemôžu požívať právnu ochranu. Ďalej namietali, že odvolací súd nesprávne posúdil otázku naliehavého právneho záujmu na určení neplatností napadnutých častí kúpnych zmlúv a neplatnosti odstúpení žalovaného 3/ od kúpnych zmlúv. Mali za to, že otázku naliehavého právneho záujmu je potrebné posudzovať v kontexte celého návrhu na začatie konania (nie iba v jeho časti), pretože tento ako celok predstavuje spôsob ako dosiahnuť realizáciu predkupného práva žalobcov. Z toho dôvodu za podstatné považovali právne posúdenie otázky platnosti odstúpenia od kúpnych zmlúv. V záujme realizovať svoje predkupné právo sa žalobcovia domáhali v konaní pred súdmi oboch stupňov určenia neplatností predmetných zmlúv, ako aj určenia neplatností odstúpení od zmlúv žalovaným 3/. Zdôraznili, že po účinnom dovolaní sa relatívnej neplatnosti nie je možné predkupné právo realizovať inak, než domáhaním sa nahradenia prejavu vôle predávajúceho (žalovaného 1/, resp. žalovaného 21) v zmysle § 161 ods. 3 O. s. p. v spojení s § 80 písm. b) O. s. p., t. j. osoby, ktorá porušila povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka. V súvislosti s tým namietali aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke uplatnenia nároku na vecné predkupné právo zakotvené v §140 Občianskeho zákonníka, domáhaním sa predaja nehnuteľností od nadobúdateľa podľa ustanovenia § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Boli toho názoru, že z ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka vyplýva predchádzajúcemu spoluvlastníkovi povinnosť ponúknuť svoj spoluvlastnícky podiel na kúpu spoluvlastníkom, ako i povinnosť previesť svoj spoluvlastnícky podiel spoluvlastníkovi, ktorý prejaví vôľu spoluvlastnícky podiel prevádzajúceho spoluvlastníka nadobudnúť. Zo všetkých uvedených dôvodov žiadali, aby odvolací súd v celom rozsahu vyhovel návrhu žalobcov a aby zmenil aj rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania.“. Najvyšší súd ďalej uviedol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), proti rozhodnutiu, v prípade ktorého prípustnosť dovolania vyplýva z § 238 ods. 1 O. s. p., preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia

dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov nie je dôvodné.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a dovolacím dôvodom, vrátane jeho vecného (obsahového) vymedzenia dovolateľom. Obligatórne sa zaoberá len vadami vymenovanými v § 237 O. s. p. a tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody neposudzuje dovolací súd iba podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku...

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu... V danom prípade dovolaním žalobcov je napadnutý celý výrok rozsudku odvolacieho súdu, tak zmeňujúci ako aj potvrdzujúci výrok a výrok o trovách konania. Dovolací súd skúmal prípustnosť a dôvodnosť dovolania osobitne voči každému jednotlivému výroku.

Pokiaľ ide o prípustnosť dovolania voči výroku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalobcov proti uvedenému výroku nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. procesné prípustné... S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O. s. p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O. s. p. ... Vzhľadom na skutočnosť, že dovolatelia namietali existenciu vady podľa § 237 písm. f/ O. s. p., sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či postupom odvolacieho súdu nebola dovolateľom odňatá možnosť konať pred súdom... Žalobcovia vyvodzujú existenciu takejto procesnej vady z postupu odvolacieho súdu a to tým, že 1/ odvolací súd nerozhodol o ich návrhu na pripustenie dovolania voči potvrdzujúcemu rozsudku, hoci, podľa ich názoru ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ako aj tým, že 2/ odvolací súd aplikoval na časť návrhu spočívajúcu v návrhu na nahradenie vôle žalovaného 1/. resp. žalovaného 2/ právne predpisy, o možnosti použitia ktorých mal nepochybne (keďže rozhodol o odvolaní bez vytyčenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p.), informovať

žalobcov a vyzvať ich, aby sa k použitiu daných ustanovení vyjadrili (§ 213 ods. 2 O. s. p.), čo však nevykonal.

Ad 1/ Pokiaľ dovolatelia vytýkali odvolaciemu súdu, že nepripustil voči svojmu potvrdzujúcemu rozsudku dovolanie (zrejme iba voči časti, v ktorej odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil) dovolací súd poznamenáva, že oprávnenie vysloviť prípustnosť dovolania proti svojmu rozhodnutiu patrí výlučne odvolaciemu súdu...

Ad 2/ Podľa § 213 ods. 2 O. s. p., ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Úmyslom zákonodarcu, ako to vyplýva priamo z dôvodovej správy k zákonu č. 384/2008 Z. z., bolo týmto ustanovením v praxi zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí. Uvádza sa v nej, že účastník tak bude mať možnosť vyjadriť sa k niektorej aplikácii doposiaľ nepoužitého ustanovenia, resp. inštitútu na zistený skutkový stav. Ustanovenie posilňuje právo na spravodlivý proces tým, že účastník bude môcť až po samotné rozhodnutie argumentovať a predvídať možné rozhodnutie súdu.

Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu poučovacej povinnosti odvolacieho súdu, ktorej podstatou je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, keď odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej.

Zo spisu (č. l. 308-309) je zjavné, že odvolací súd túto povinnosť nezanedbal. Výzvou z 23. apríla 2009, adresovanou právnenému zástupcovi žalobcov, ktorú si tento prevzal 29. apríla 2009, písomne vyzval žalobcov, aby sa v lehote 10 dní od jej doručenia vyjadrili k aplikácii ustanovenia § 80 písm. c) O. s. p. a zdôvodnili naliehavý právny záujem na určení:

- neplatnosti časti kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovaným 1/ a žalovaným 3/ dňa 31. januára 2005 (V 131/2005)

- neplatnosti časti kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovaným 1/ a žalovaným 3/ dňa 18. februára 2005 (V 1647/2005)

- neplatnosti časti kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovanou 2/ a žalovaným 3/ dňa 26. marca 2005 (V 866/2005)

- neplatnosti časti kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovanou 2/ a žalovaným 3/ dňa 4. septembra 2006 (V 739/2007)

- že odstúpenie žalovaného 3/ od kúpnych zmlúv uzavretých so žalovanými 1/ a 2/ je neplatné.

Z rozsudku odvolacieho súdu (v časti, v ktorej menil rozhodnutie súdu prvého stupňa vo výrokoch o určení neplatnosti kúpnych zmlúv a o určení neplatnosti odstúpení od častí kúpnych zmlúv) vyplýva, že rozhodnutie súdu prvého stupňa v týchto výrokoch nepovažoval za vecne správne a preto, po zaslaní vyššie uvedenej výzvy z 23. apríla 2009, na súdom prvého stupňa správne zistený skutkový stav, ako základ právneho posúdenia použil ustanovenie § 80 písm. c) O. s. p.

Pokiaľ však ide o výrok rozsudku odvolacieho súdu (v časti, v ktorej potvrdil výrok rozsudku súdu prvého stupňa o nahradenie prejavu vôle), odvolací súd konštatoval jeho vecnú správnosť citujúc totožné ustanovenia § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka ako súd prvého stupňa. Dovolacia námietka žalobcov, že odvolací súd aplikoval na časť návrhu o nahradenie prejavu vôle právne predpisy, o možnosti ktorých mal informovať žalobcov a vyzvať ich, aby sa k ich možnému použitiu vyjadrili, je preto neopodstatnená (a to aj z dôvodu, že v zmysle ustanovenia § 219 ods. 2 O. s. p., ak sa odvolací súd stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody). Dovolatelia ďalej uvádzajú, že nie je jasné, ktoré právne predpisy odvolací súd aplikoval, pretože svoje závery v odôvodnení nepodložil žiadnymi odkazmi na právne predpisy, avšak je nepochybné, že sa jedná o predpisy upravujúce spôsoby zániku záväzkov upravené vo všeobecnej časti záväzkov v Občianskom zákonníku (urovanie, novácia).

Z odôvodnení rozhodnutí súdov nižších stupňov, vzťahujúcich sa na nahradenie prejavu vôle na uzatvorenie kúpnych zmlúv o prevode spoluvlastníckych podielov k predmetným nehnuteľnostiam, ako už bolo vyššie uvedené, je zrejmé, že oba súdy, tak súd prvého stupňa ako aj odvolací súd, dospeli k rovnakému právnomu názoru o použití ustanovenia § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozsudku poukázal na ustanovenie § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého sa žalobcovia mohli domáhať na žalovanom 3/ (nie na žalovaných 1/ a 2/), aby im ponúkol spoluvlastnícke podiely, ktoré nadobudol od žalovaných 1/ a 21 ku kúpe za rovnakých podmienok ako ich kupoval.

Odvolaací súd, totožne so súdom prvého stupňa, s poukazom na ustanovenie § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka vyslovil, že v súvislosti s nárokmi žalobcov na nahradenie prejavu vôle na uzatvorenie kúpnych zmlúv o prevode spoluvlastníckych podielov k predmetným nehnuteľnostiam, si ich žalobcovia mali uplatniť voči nadobúdateľovi, teda voči žalovanému 3/. V závere odôvodnenia, s odvolaním na ústavný princíp práva vlastníť majetok (a ochrany pred zbavením vlastníctva bez súhlasu vlastníka) v zmysle čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky dodal, že žiadna právna norma neukladá žalovanému 1/ a 2/ ako podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností predať svoje spoluvlastnícke podiely žalobcom.

Dovolaací súd uvádza, že ani odkaz na ústavný článok v odôvodnení odvolacieho súdu nemožno považovať za posúdenie zisteného skutkového stavu podľa iného ustanovenia právneho predpisu. Ústava Slovenskej republiky je právnym základom, na ktorom spočíva zákonodarstvo štátu. Je hierarchicky najvyššie postavený právny predpis v Slovenskej republike, ktorému sú podriadené všetky ostatné zákony. Je zrejmé, že odvolací súd, poukazujúc na článok 20 Ústavy Slovenskej republiky, použil interpretačné pravidlo pre výklad a uplatňovanie zákonov a podzákonných všeobecne záväzných právnych predpisov obsiahnuté v článku 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, v zmysle ktorého výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou. Použitie článku 20 Ústavy Slovenskej republiky na daný skutkový stav iba širšie, nie inak, právne objasňuje zistený skutkový stav.

Preto ak článok 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje iba dva právne dôvody pozbavenia vlastníctva bez súhlasu vlastníka, a to, vyvlastnenie a obmedzenie vlastníckej dispozície s jeho majetkom za presne stanovených podmienok, ktoré v uvedenej veci neboli naplnené, nemohol odvolací súd autoritatívne rozhodnúť v súlade so žalobcami navrhovaným žalobným petitom, aby žalovaný 1/ a žalovaná 2/ previedli po aj prípadnom účinnom odstúpení od kúpnych zmlúv svoje spoluvlastnícke podiely na žalobcov. Dohady žalobcov o možnom použití iných (neurčitých) predpisov nie sú primerané. Správne odvolací súd s poukazom na ústavný článok uviedol, že neexistuje žiadna právna norma,

ktorá by nútila vlastníka vzdať sa svojho vlastníckeho práva. Je zrejmé, že žiadne ustanovenia Občianskeho zákonníka preto nemohli byť odvolacím súdom použité. Ako to vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze z 3. apríla 1996 PL. ÚS 38/95, článok 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nevyhlasuje za základné ľudské právo vlastníctvo samotné, ale právo byť vlastníkom. Účel ochrany vlastníka sa tak v zmysle článku 20 Ústavy identifikuje s osobou, ktorá je aj vlastníkom a nie aj s tými, ktorí sa usilujú o nadobudnutie vlastníctva.

V oboch namietaných prípadoch Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil v postupe odvolacieho súdu nesprávnosť, v dôsledku ktorej by bola žalobcom odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. Z uvedeného vyplýva, že dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 238 O. s. p. nie je daný a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v ustanovení § 237 O. s. p., dovolací súd dovolanie smerujúce voči tejto časti rozsudku v zmysle ustanovenia § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s ustanovením § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p., ako smerujúce voči rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je procesné prípustné, odmietol. Vzhľadom na odmietnutie dovolania z procesných dôvodov, nezaoberal sa vecnou správnosťou záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje potvrdzujúce rozhodnutie. Rovnako v zmysle ustanovenia § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s ustanovením § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p. odmietol aj dovolanie žalobcov smerujúce voči výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania, nakoľko touto časťou dovolania napadnuté rozhodnutie má povahu uznesenia (§ 167 ods. 1 O. s. p.), prípustnosť dovolania proti nemu vylučuje ustanovenie § 239 ods. 3 O. s. p.

Pokiaľ ide o výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa a zamietnutá žaloba o určenie neplatností kúpnych zmlúv a neplatností odstúpení od kúpnych zmlúv, dovolací súd v zmysle ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. skúmal aj, či v konaní o týchto žalobcami uplatnených nárokoch nedošlo k tzv. inej procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Žalobcovia v dovolaní namietali existenciu procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p., ktorá podľa ich názoru mala spočívať v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné z dôvodu, že sa v ňom odvolací súd nevysporiadal s otázkou dovolania sa relatívnej neplatnosti, a to najmä pokiaľ ide o riešenie otázky účinkov dovolania sa relatívnej neplatnosti. Túto inú vadu konania dovolatelia zároveň stotožňujú aj s vadou konania

v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. Namietali, že nesprávne právne posúdenie otázky dovolania sa relatívnej neplatnosti (resp. nezaujatia stanoviska k tejto otázke) odvolacím súdom malo za následok nesprávne posúdenie platnosti odstúpenia od zmlúv, keďže odvolací súd pri svojom rozhodovaní vychádzal zo skutočnosti, že došlo k odstúpeniu od zmluvy zo strany žalovaného 3/, teda k ďalšej vlastníckej zmene, a preto nie je daný naliehavý právny záujem na určení neplatnosti kúpnej zmluvy.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v ustanovení § 237 O. s. p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolací súd zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil, keď poukázal na nedostatok existencie naliehavého právneho záujmu. Jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože odvolací súd sa pri

výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam...

Navyše, dovolací súd považuje za potrebné dodať, že rozhodnutie odvolacieho súdu v časti určenia neplatnosti uvedených právnych úkonov nemožno považovať za nepreskúmateľné už aj z toho dôvodu, že odvolací súd zamietol žalobu pre neexistenciu naliehavého právneho záujmu. Nepreukázaná existencia naliehavého právneho záujmu vedie k zamietnutiu určovacieho návrhu (z tohto samotného dôvodu). Súd musí mať najprv za doloženú existenciu takéhoto záujmu, aby vôbec mohol pristúpiť k posudzovaniu (skúmaniu) merita veci (v danom prípade otázky platnosti predmetných zmlúv a odstúpenia od nich). Inak (ak má za nepreukázanú existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu na určovacej žalobe v zmysle § 80 písm. c/ O. s. p.) bez skúmania vecnej stránky návrhu musí žalobný návrh zamietnuť (ako neprípustný). Či tento záujem jestvuje, skúma súd ex offio, t. j. z úradnej povinnosti, platí to ako pre súd prvého stupňa, tak aj pre súd odvolací. Preto ak odvolací súd zamietol žalobu pre neexistenciu naliehavého právneho záujmu, nebolo jeho povinnosťou ďalej ani skúmať, ani odôvodňovať účinnosť dovolania sa relatívnych neplatností kúpnych zmlúv, prípadne neplatností odstúpení od kúpnych zmlúv žalovaným 3/.

Žalobcovia ďalej namietali nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke naliehavého právneho záujmu na určenie neplatností kúpnych zmlúv a určenie neplatností odstúpení od kúpnych zmlúv (§ 80 písm. c/ O. s. p.), keď trvali na tom, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení preukázali tým, že len určením neplatnosti týchto právnych úkonov môžu dosiahnuť realizáciu ich predkupného práva, aby im žalovaní 1/ a 2/ predali spoluvlastnícke podiely nehnuteľností, ktoré boli predmetom kúpnych zmlúv, a to za rovnakých podmienok v týchto zmluvách uvedených.

Odvolací súd v prejednávanej veci dospel k záveru, že žalobcovia nemôžu mať naliehavý právny záujem na určenie neplatnosti kúpnych zmlúv a určenie neplatností odstúpení od kúpnych zmlúv, pretože takéto určenie nemení žiadnym spôsobom ich právne postavenie vo vzťahu k predmetným podielom. Žalobcami požadovaný stav už bol dosiahnutý, a to na základe právnych úkonov žalovaného 3/ (odstúpenie od zmlúv), v spojení s jednotlivými dohodami o vydaní veci, uzatvorenými medzi žalovaným 1/ a žalovaným 3/, resp. medzi žalovanou 2/ a žalovanými 3/.

V zmysle § 80 O. s. p. návrhom na začatie konania (žalobou) možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä a/ o osobnom stave (o rozvode, o neplatnosti manželstva, o určení, či tu manželstvo je alebo nie je, o určení rodičovstva, o osvojení, o spôsobilosti na právne úkony, o vyhlásení za mŕtveho), b/ o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva, c/ o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Podľa ustálenej súdnej praxe naliehavý právny záujem na určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, je daný najmä vtedy, ak by bez tohto určenia bolo ohrozené právo žalobcu, alebo ak by sa bez tohto určenia jeho právne postavenie stalo neistým. Určovacia žaloba nie je opodstatnená, ak požadované určenie má charakter iba predbežnej (prejudiciálnej) otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je alebo nie je právny vzťah alebo právo, a to najmä vtedy, ak takáto predbežná otázka nerieši alebo nemôže riešiť celý obsah alebo dosah sporného právneho vzťahu alebo práva. Naliehavý právny záujem na určení tak nie je daný, ak sa žalobca namiesto určenia, či tu je alebo nie je právo žalovaného, domáha určenia prejudiciálnych otázok. Ak však k porušeniu práva už došlo, a je teda možné žalovať na splnenie povinnosti, ktorá z porušenia práva vyplýva, nemá preventívna ochrana poskytovaná inak podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku zmysel.

Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti takejto žaloby, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobcovia v danom právnom vzťahu môžu navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov (ide najmä o prípady, v ktorých sa určením, či tu právny vzťah alebo právo je, či nie je, vytvorí pevný základ pre právne vzťahy účastníkom sporu a predíde sa žalobe na plnenie). Nejde tu o samotnú určovaciu žalobu, ale o to, čoho (akého určenia) sa žalobcovia domáhajú a z akých právnych pomerov vychádzajú.

V danej veci otázka osvedčenia naliehavého právneho záujmu žalobcov úzko súvisí s problematikou predkupného práva, lebo žalobcovia 1/ až 6/ v súvislosti s preukazovaním naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení argumentovali tým, že ich cieľom nie je navrátenie do predošlého stavu, ale dosiahnutie realizácie ich predkupného práva tým, že súd rozsudkom nahradí prejav vôle žalovaných 1/ a 2/ ako predávajúcich predat' nehnuteľnosti žalobcom ako kupujúcim (ktorých predkupné právo bolo predmetnými kúpnyimi zmluvami porušené) za rovnakých podmienok, za akých sa uskutočnil prevod

nehnutelností týmito kúpnymi zmluvami, ktorých čiastočnej relatívnej neplatnosti sa ako podieloví spoluvlastníci dovolali.

Podľa § 140 veta prvá Občianskeho zákonníka ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§116 a §117 Občianskeho zákonníka).

Podľa § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ak sa predkupné právo porušilo, môže sa oprávnený buď od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo mu zostane predkupné právo zachované.

Inštitút predkupného práva medzi spoluvlastníkmi je právnym prostriedkom obmedzujúcim právo spoluvlastníka v jeho dispozícii s majetkom - vo voľnej možnosti odplatne previesť svoj spoluvlastnícky podiel na tretiu osobu. Ide o právny vzťah, v ktorom právu jednej strany na prednostnú ponuku na kúpu a možnosť jej využitia zodpovedá povinnosť druhej strany túto prednostnú ponuku na kúpu realizovať. Predkupné právo podielových spoluvlastníkov je založené priamo zákonom, má vecnoprávnou povahu a pôsobí aj voči tretím osobám.

Dovolací súd sa stotožňuje s právnym názorom súdov nižších stupňov v tom, že pri nedostatku výslovnej právnej úpravy zákonného predkupného práva spoluvlastníkov nachádzajúcej sa v druhej časti Občianskeho zákonníka pojednávajúcej o vecných právach, je potrebné analogicky (§ 853 Občianskeho zákonníka) použiť všeobecnú právnu úpravu predkupného práva obsiahnutú v ôsmej časti Občianskeho zákonníka upravujúcu záväzkové právo, samozrejme, s výnimkou ustanovení upravujúcich iba zmluvné predkupné právo. Z toho vyplýva, že k aplikácii všeobecných ustanovení predkupného práva (§ 602 a nasl. Občianskeho zákonníka) dochádza aj v prípadoch, keď zákonom ustanovené predkupné právo neobsahuje osobitnú úpravu, t.j. zákonného predkupného práva podielových spoluvlastníkov podľa ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka.

Ak nastane stav, že povinná osoba (jeden z podielových spoluvlastníkov) vec scudzí bez toho, aby ju ponúkla oprávnenému (ďalšiemu podielovému spoluvlastníkovi), oprávnený má, okrem prípadu, že sa uspokojí s tým, že mu zostáva predkupné právo zachované, avšak už voči nadobúdateľovi právo zvoliť si, či: 1/ sa dovolá relatívnej neplatnosti tejto zmluvy (§ 40a Občianskeho zákonníka), v takom prípade jeho žaloba musí smerovať voči všetkým účastníkom zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu, pri ktorej bolo porušené jeho

predkupné právo, alebo 2/ sa bude domáhať, aby mu nadobúdateľ (nový podielový spoluvlastník) ponúkol vec na predaj (§ 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Zo zákona vyplýva, že tieto dve možnosti sa navzájom vylučujú, a teda oprávnená osoba sa nemôže zároveň domáhať určenia relatívnej neplatnosti právneho úkonu a súbežne žalovať povinnosť na odkúpenie podielu.

V prejednávanej veci nebolo z hľadiska skutkového sporné, že pri uzatváraní kúpnej zmluvy medzi žalovaným 1/ a žalovaným 3/ a medzi žalovanou 21 a žalovaným 3/ došlo k porušeniu predkupného práva žalobcov 1/ až 6/ v zmysle § 140 Občianskeho zákonníka. Žalobcovia z možností, ktoré majú v takom prípade spoluvlastníci, predkupné právo ktorých bolo porušené, zvolili žalobu o určenie relatívnej neplatnosti predmetných kúpnych zmlúv, uzavretých medzi žalovaným 1/ a žalovaným 3/ a medzi žalovanou 2/ a žalovaným 3/. Žalobcovia nezvolili možnosť domáhať sa žalobou voči nadobúdateľovi, aby bol nahradený prejav vôle nadobúdateľa, aby im nadobudnuté spoluvlastnícke podiely ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpil od pôvodných podielových spoluvlastníkov a neuspokojil sa s tým, že mu zostalo zachované predkupné právo voči žalovanému 3/.

Z obsahu spisu vyplýva, že pôvodným návrhom sa žalobcovia domáhali, v dôsledku porušenia predkupného práva žalovanými 1/ a 2/, vyslovenia čiastočnej relatívnej neplatnosti kúpnych zmlúv z 31. januára 2005, 18. februára 2005, 26. marca 2005 a zmluvy zo 4. septembra 2006 zo spoluvlastníka na tretiu osobu (§ 40a Občianskeho zákonníka). Žalovaný 3/ (nadobúdateľ) po doručení mu žaloby, reagoval odstúpením od časti kúpnych zmlúv (zmluvy z 31. januára 2005, z 26. marca 2005 a zmluvy zo 4. septembra 2006). Žalobcovia považujú tieto odstúpenia za neplatný právny úkon.

Naliehavý právny záujem na požadovanom určení musí existovať v čase rozhodovania súdu (§ 154 ods. 1 O. s. p.). V čase rozhodovania súdu prvého stupňa ako i odvolacieho súdu, bol žalovaný 1/ podielovým spoluvlastníkom nehnuteľnosti, bližšie uvedenej v návrhu na začatie konania, zapísanej na liste vlastníctva č. 104 pre kat. úz. P. a žalovaná 2/ podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľností, bližšie uvedených v návrhu na začatie konania, zapísaných na liste vlastníctva č. 96 pre kat. úz. P. a liste vlastníctva č. 227, č. 228, č. 229, č. 231, č. 247 a č. 248 pre kat. úz. Č., spoluvlastnícke podiely, ku ktorým previedli žalovaný 1/ kúpnymi zmluvami z 31. januára 2005 a 18. februára 2005 a žalovaná 2/ kúpnymi zmluvami z 26. marca 2005 a 4. septembra 2006 na žalovaného 3/. K obnoveniu

právneho stavu pred porušením predkupného práva žalobcov uvedenými kúpnymi zmluvami došlo na základe odstúpenia žalovaného 3/ z 18. decembra 2007 od časti kúpnych zmlúv (okrem kúpnej zmluvy z 18. februára 2005). Odstúpením od zmlúv o prevode vlastníctva k nehnuteľnostiam sa obnovil pôvodný stav; žalovaný 1/ a žalovaná 2/ sú teda naďalej spoluvlastníkmi spoluvlastníckych podielov nehnuteľností prevádzaných predmetnými kúpnymi zmluvami. Za daného stavu dovolací súd považuje za správny právny záver odvolacieho súdu, že žalobcovia nemôžu mať v tomto konkrétnom prípade naliehavý právny záujem na určení neplatnosti kúpnych zmlúv, ako i určení neplatnosti odstúpení žalovaného 3/ od častí týchto kúpnych zmlúv zo 17. decembra 2007.

Daná určovacia žaloba nie je prípustným prostriedkom ochrany ich vlastníckeho práva, keďže podľa ich vyjadrení v priebehu konania ako aj v dovolaní, nie je ich cieľom (nesledujú) navrátenie do predošlého stavu, t. j. aby žalovaný 1/ a žalovaná 2/, ktorí porušili ich predkupné právo, boli naďalej spoluvlastníkmi nehnuteľností, ktorých spoluvlastnícke podiely na nich pripadajúce previedli kúpnymi zmluvami na žalovaného 3/, ale konečným zmyslom navrhovaného rozhodnutia, ktorým bude vyslovená neplatnosť kúpnych zmlúv a neplatnosť odstúpení žalovaného 3/ od časti kúpnych zmlúv, je dosiahnuť taký právny stav, aby sa oni stali spoluvlastníkmi spoluvlastníckych podielov žalovaných 1/ a 2/ k nehnuteľnostiam, ktoré na základe kúpnych zmlúv previedli na žalovaného 3/. Tým, že sa obnovil právny stav, ktorý existoval vo vlastníckych vzťahoch medzi žalobcami a žalovaným 1/, resp. žalovanou 2/, aký bol pred uzavretím kúpnych zmlúv, (pôvodné) právne postavenie spoluvlastníkov zostalo nezmenené a vzájomné predkupné právo im zostalo zachované.

Zo všetkých týchto vyššie uvedených dôvodov, ako aj s poukazom na dôvody, ktoré uviedol odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia, s ktorými sa dovolací súd stotožňuje, dospel dovolací súd k záveru, že dovolaním žalobcov napadnutý zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu nespočíva na nesprávnom právom posúdení otázky naliehavého právneho záujmu na požadovaných určeníach neplatnosti kúpnych zmlúv a neplatnosti odstúpení od kúpnych zmlúv.

Z uvedeného vyplýva, že dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. nie je daný a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O. s. p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci

samej, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcov 1/ až 6/ podľa § 243b ods. 1 O. s. p. zamietol...“

15. Predmetné rozhodnutie (jeho odôvodnenie) obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňujú, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

16. Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozsudku presvedčil, že najvyšší súd sa námietkami sťažovateľov, ktoré uviedli v podanom dovolaní (a tvoria aj podstatnú časť argumentácie sťažovateľov v ústavnej sťažnosti, pozn.), zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovatelia v tomto konaní dostali odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti už ústavný súd uviedol, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého dovolacieho rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené, majú oporu vo vykonanom dokazovaní a vychádzajú zo skutočností známych

vo veci konajúcich súdov v čase ich rozhodovania, z argumentácie sťažovateľov a nimi v tom čase produkovaných dôkazov. Ústavný súd konštatuje, že dôvody rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 329/2009 z 25. januára 2011 sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností prípadu a relevantných právnych noriem. Toto rozhodnutie nevykazuje znaky svojvôle, nevyhodnocuje nové dôkazy a právne závery, konštatuje dostatočne zistený skutkový stav, k čomu najvyšší súd dospel na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený ani povinný nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, IV. ÚS 110/03). Treba ešte uviesť, že dovolací súd aj ústavne udržateľným spôsobom interpretoval a tiež zaujal stanovisko k aplikácii § 80c v spojitosti s § 154 ods. 1 OSP, ako aj § 40a, § 140 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a jej eventuálneho vplyvu na namietané porušenie označených základných práv a slobôd, k čomu treba ešte dodať, že ak iný senát všeobecného súdu má iný právny názor totožný s právnym názorom sťažovateľov, potom ústavnému súdu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak právomoc, ktorá podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je zverená najmä najvyššiemu súdu. Ústavný súd ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

17. Vychádzajúc zo zistených skutočností, ako aj z konštantnej judikatúry ústavného súdu spojenej s posudzovaním dodržiavania zásad spravodlivého procesu dospel ústavný súd k záveru, že niet žiadnej spojitosti medzi posudzovaným rozhodnutím najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia, ako aj s poukazom na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

18. Nad rámec uvedeného ústavný súd ešte v závere poznamenáva, že sťažovatelia sa na podporu svojej argumentácie v podanom dovolaní nedomáhali takého postupu (interpretácie a aplikácie relevantných právnych noriem uvádzaného príkladmo v ústavnej sťažnosti) dovolacieho súdu, ktorý by zodpovedal ich predstavám (právnemu názoru) a tvoril relevantnú (podstatnú) časť ich argumentácie v ústavnej sťažnosti (bod 3).

19. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

20. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov uvedenými v petite ich sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2011